

8 maart 2019
2019-02

ING Focus - Vermogen

Mannen en vrouwen kijken anders naar beleggingen

De "gender gap" tussen mannen en vrouwen is meer dan ooit een actueel thema. Naast de loonkloof, die impliceert dat vrouwen minder goed betaald worden dan mannen, bestaat er een ander belangrijk verschil met aanzienlijke gevolgen: mannen en vrouwen investeren op een andere manier. Deze ING Focus Vermogen buigt zich over deze problematiek. We kunnen besluiten dat:

- Vrouwen minder investeren dan mannen. 23% van de Belgische vrouwen verklaart dat ze zelf over investeringen beschikken tegenover 37% van de mannen.
- Vrouwen geneigd zijn in absolute termen minder geld te investeren dan mannen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de accumulatie van het vermogen tijdens de levensduur over het algemeen lager is bij vrouwen dan bij mannen.
- Vrouwen investeren gemiddeld een minder groot aandeel van hun totale vermogen dan mannen: 21% tegenover 29% voor de mannen. Dat komt vooral omdat vrouwen geloven dat ze een lagere financiële kennis hebben dan mannen.

Dit verschil tussen mannen en vrouwen inzake investeringen is een belangrijke handicap voor vrouwen wanneer ze de pensioenleeftijd bereiken, want:

- De levensverwachting van vrouwen is hoger dan die van mannen (met name 4,7 jaar langer).
- Het wettelijke pensioen van vrouwen ligt gemiddeld lager (gemiddeld € 350 bruto minder per maand voor werknemers).
- Vrouwen hebben minder vaak een werkgever die bijdraagt tot hun pensioen (tweede pijler).
- Ze beschikken doorgaans ook minder over een persoonlijk pensioenspaarplan (derde pijler).

Daarnaast hebben vrouwen een andere kijk op investeren:

- Vrouwen hebben doorgaans een grotere afkeer van risico dan mannen en ze staan vaak pessimistischer tegenover de winstverwachtingen. Dat leidt er toe dat vrouwen vaker denken dat ze geen financieel voordeel kunnen halen wanneer ze investeren of hun vermogen beleggen op de beurs.
- Ze hebben een langetermijnvisie die ertoe leidt dat de frequentie van hun transacties lager is.
- Ze zijn minder snel "overmoedig".
- Ze informeren zich beter voordat ze een transactie uitvoeren.

De maatschappij zou er dan ook baat bij hebben dat vrouwen meer zouden investeren, zodat de verschillen tussen mannen en vrouwen inzake vermogensbeheer kunnen afnemen... Is dit niet een uitdaging voor financiële educatie?

Vrouwen beleggen minder dan mannen

Mannen en vrouwen gaan op een verschillende manier om met sparen en beleggen.

Vrouwen beleggen minder en beleggen meestal een kleiner bedrag dan mannen...

Elk jaar voert ING verschillende enquêtes uit bij Belgische en Europese gezinnen om hun spaar- en beleggingsgewoontes in kaart te brengen, zoals de ING International Survey (IIS)¹ over sparen die twee keer per jaar uitgevoerd wordt en de ING-beleggersbarometer die elke maand wordt gepubliceerd. Uit deze studies blijkt systematisch dat vrouwen en mannen op een andere manier omgaan met beleggen en sparen. Een van de grootste verschillen is dat **vrouwen gemiddeld genomen, en om verschillende redenen, minder beleggen dan mannen**. Volgens de IIS-studie van 2019 zegt slechts 24% van de vrouwen die een relatie hebben dat ze voor eigen rekening beleggen, terwijl 40% van de mannen in dezelfde situatie voor eigen rekening belegt. Van de vrijgezellen geeft 20% van de vrouwen aan dat ze beleggen, tegenover 33% bij de mannen. In totaal zegt 23% van de vrouwen dat ze zelf investeringen bezitten, vergeleken met 37% van de mannen. Een ander groot verschil is dat **vrouwen bij het beleggen doorgaans een minder groot bedrag investeren dan mannen** (zie grafiek 1).

Fig 1 Vrouwen beleggen minder dan mannen...

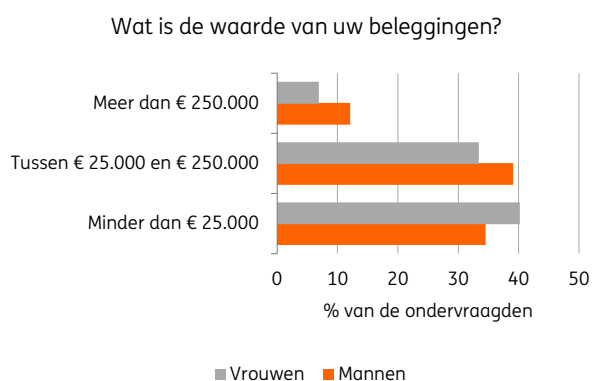
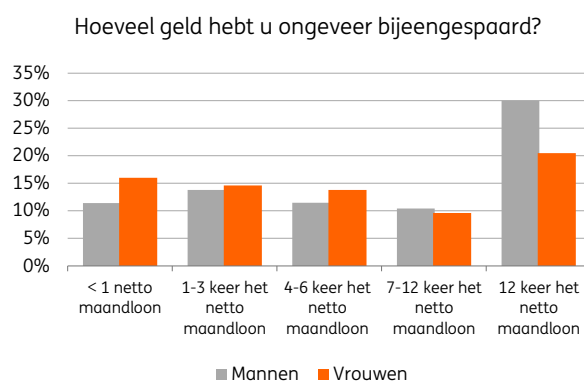

Fig 2 ... vooral omdat vrouwen over minder middelen beschikken dan mannen.

Bron ING-beleggersbarometer (januari 2019)

Bron: IIS (2016)

...doordat vrouwen doorgaans een minder groot patrimonium bijeen sparen dan mannen ...

Een kleiner vermogen

Dit fenomeen is in de eerste plaats te wijten aan het feit dat vrouwen doorgaans een minder groot patrimonium opbouwen dan mannen. Dit blijkt duidelijk uit de enquêtes: vrouwen geven systematisch aan dat ze minder financiële middelen hebben om te beleggen. Op de vraag hoeveel spaargeld ze bezitten, antwoorden ze minder vaak dan mannen dat ze twaalf keer hun nettoloon bijgespaard hebben (21% tegenover 30%, grafiek 2). Bovendien zijn ze ook minder vaak de belangrijkste kostwinner in het gezin dan mannen (grafiek 3).

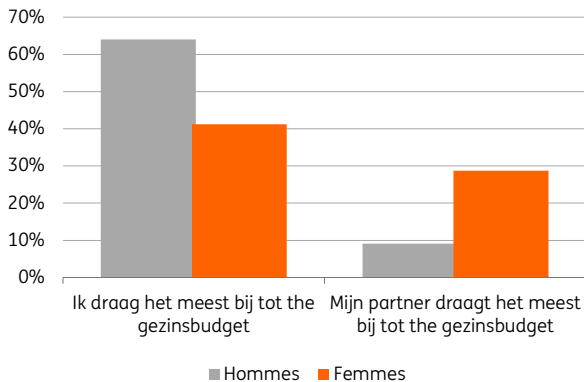
... vanwege de ongelijkheden op de arbeidsmarkt.

Deze verschillen op het gebied van **financiële middelen kunnen verband houden met de ongelijkheid op de arbeidsmarkt**. Het gemiddelde uurloon van vrouwen in België ligt 6,5%² lager dan dat van mannen. Bovendien onderbreken vrouwen vaker hun carrière (bijvoorbeeld moederschapsverlof), werken ze vaker halftijds en ligt de arbeidsmarktparticipatie lager bij vrouwen. Alles tezamen genomen zorgt dit voor een totale loonkloof van 31,1%. Bijgevolg bouwen vrouwen over hun carrière gemiddeld een kleiner vermogen op, wat een negatief effect heeft op hun spaarvermogen en dus op hun capaciteit om te beleggen.

¹ ING International Survey. Deze enquête wordt verschillende keren per jaar uitgevoerd door Ipsos. De steekproef weerspiegelt de verhouding mannen-vrouwen en de leeftijds categorieën.

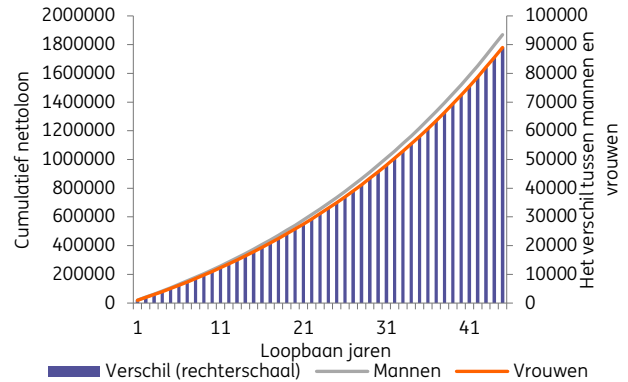
² Op basis van Eurostat 2015.

Afb 3 Vrouwen zijn minder vaak de voornaamste kostwinner in het gezin.

Bron: IIS (2019)

Afb. 4 Het verschil van het uurloon tussen mannen en vrouwen leidt tot een lagere accumulatie van welvaart³.

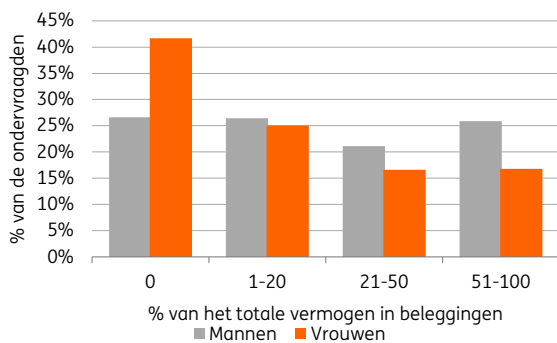
Bron: ING simulatie

Verschillende strategieën

Gemiddeld genomen beleggen vrouwen een minder groot percentage van hun vermogen dan mannen.

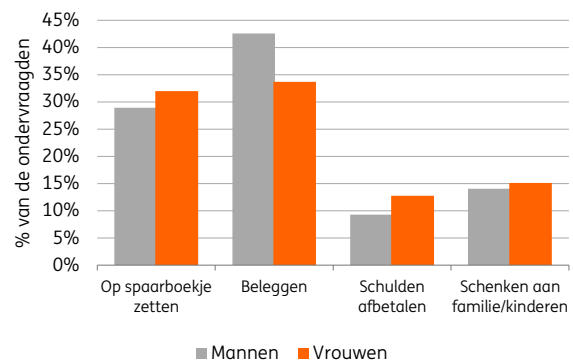
Naast de verschillen in het maandelijks inkomen die het spaar- en beleggingsvermogen beïnvloeden, wijzen enquêtes er ook op dat mannen en vrouwen zich anders gedragen, wat voor verschillen in de belegging- en spaarstrategieën zorgt. Gemiddeld is het zo dat vrouwen **een kleiner percentage van hun vermogen beleggen dan mannen**: 21% tegenover 29%⁴ voor mannen (zie grafiek 5). Bovendien zijn vrouwen bij een onverwachte financiële meevaller⁵ minder geneigd om te investeren op de financiële markten (grafiek 6).

Afb 5 Vrouwen beleggen een kleiner aandeel van hun vermogen dan mannen

Bron: IIS (2019)

Afb. 6 Als er € 20.000 op hun rekening gestort zou worden, zouden vrouwen een minder groot percentage beleggen

Bron: ING-beleggersbarometer, december 2018.

³ Onze berekening gaat ervan uit dat de nominale loonsverhoging 3% per jaar is en van een verschil in jaarlijkse nettolonen tussen mannen en vrouwen van 5% per jaar (dit is de meest conservatieve schatting). Als een man zijn carrière met 1680 € netto start, dan impliceert dit een nettoloon voor een vrouw van 1600 €. Over een loopbaan van 45 jaar is het verschil in gecumuleerd nettoloon 89011 €.

⁴ Op basis van IIS 2019

⁵ De enquête (beleggersbarometer, december 2018) ging meer bepaald over helikoptergeld en wat de ondervraagde zou doen indien de ECB elk gezin € 20.000 zou geven.

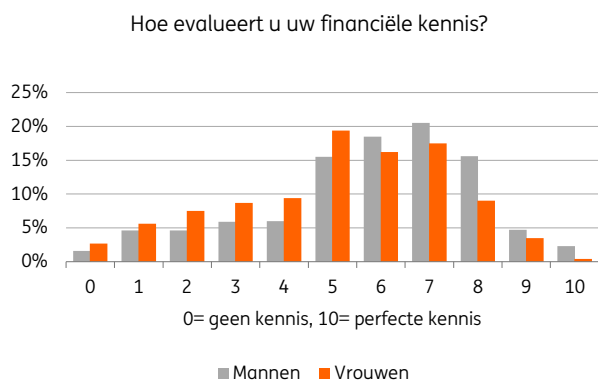
Verschillende factoren verklaren dit fenomeen.

1. Beleggen ... een mannenwereld?

Vrouwen denken doorgaans dat ze financieel minder onderlegd zijn dan mannen.

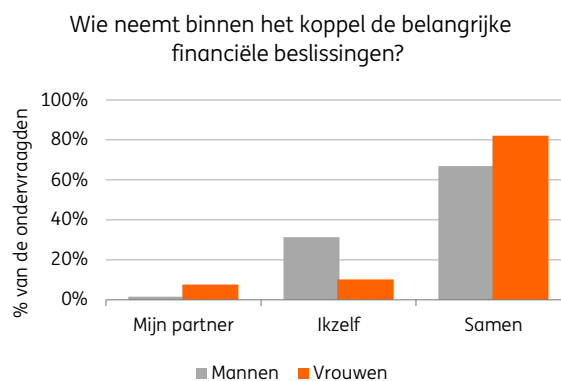
Ten eerste **wordt de financiële wereld nog vaak als een mannenwereld gezien**. We zien bijvoorbeeld dat vrouwen, gemiddeld genomen, denken dat ze financieel minder onderlegd zijn dan mannen (zie grafiek 7). Deze situatie heeft ook een invloed op de taakverdeling in het huishouden. Mannen houden zich vaker bezig met de grote financiële kwesties en de beheren vaker de financiële zaken die een impact hebben op middellange en lange termijn (zie grafiek 8).

Afb. 7 Vrouwen denken doorgaans dat ze financieel minder onderlegd zijn dan mannen.

Bron: IIS (2019)

Afb. 8 Vrouwen nemen dus minder vaak de belangrijke financiële beslissingen in hun gezin.

Bron: IIS (2019)

Er is weliswaar een evolutie richting een grotere gelijkheid, maar vooroordelen zijn moeilijk uit te roeien en vrouwen geloven vaak nog altijd dat hun mannelijke tegenhangers meer weten van financiën. Zo beweren ze minder vaak dan mannen dat ze elke beleggingscategorie kennen of begrijpen (grafiek 9). Op de vraag of ze zich kunnen vinden in de gedachte dat een deel van hun vermogen belegd wordt, antwoordt 17% van de vrouwen van ja, terwijl 35% van de mannen ja antwoordt op dezelfde vraag⁶. Deze perceptie van een minder grote financiële kennis bij vrouwen beïnvloedt hun zelfvertrouwen en maakt dat ze een minder groot percentage van hun vermogen beleggen dan mannen. Tal van vrouwen menen overigens dat ze hun financiële kennis zouden moeten uitbreiden om meer te beleggen (zie grafiek 10).

Vrouwen denken minder vaak dan mannen dat ze elk beleggingsproduct kennen of begrijpen.

Deze perceptie bij vrouwen wordt nog in de hand gewerkt door de historische trend waarbij mannen doorgaans meer interesse hebben in een carrière in het financieelwezen dan vrouwen⁷. Voor de totale bevolking betekent dit dat er dus meer mannen dan vrouwen een grondigere kennis hebben van financiën en de beleggingsadviseurs bij de banken bestaat nog altijd voor een niet verwaarloosbaar gedeelte uit mannen⁸.

⁶ Op basis van IIS 2019

⁷ En dit terwijl er elk jaar in België momenteel evenveel vrouwen als mannen afstuderen in financiën, management en economie.

⁸ Binnen ING bijvoorbeeld is 22% van de personen die een functie uitoefenen die verband houdt met beleggingsadvies (Investment Officer, Private Banker, Personal Banker, Portefeuillebeheerder, Beleggingsadviseur) een vrouw. Dit relatief kleine aandeel is voornamelijk te wijten aan een gebrek aan kandidaten voor dit soort functies, want vrouwen zijn nog altijd minder bereid om een carrière op te bouwen bij financiële instellingen. Dit aandeel is de afgelopen jaren echter toegenomen.

Fig 9 Vrouwen beweren dat ze minder weten over beleggingsproducten ...

Bron: IIS (2016)

Fig 10 ...en zouden graag meer weten zodat ze meer kunnen beleggen.

Bron: IIS (2019)

Toch zijn er ook elementen die erop wijzen dat vrouwen effectief een lagere financiële kennis hebben dan mannen. In 2012, bijvoorbeeld, hebben we de financiële kennis van de Belgen onderzocht. Daaruit bleek dat mannen gemiddeld een betere score behaalden dan vrouwen: 56% van de vrouwen beantwoordde de vragen correct, vergeleken met 65% van de mannen. Om de 'gender gap' met betrekking tot beleggen weg te werken moet de financiële kennis van vrouwen dus verbeteren, maar ook het vertrouwen van vrouwen omtrent beleggingen moet omhoog.

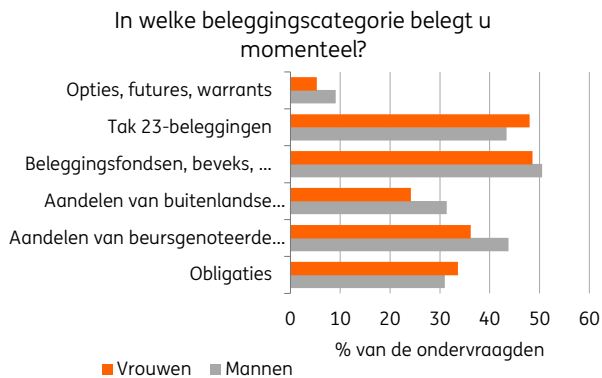
2. Worden risico's als riskanter gepercipieerd?

Een andere reden voor de verschillende kijk van vrouwen op beleggen heeft te maken met **risicoaversie**. Elke persoon heeft een verschillende perceptie van risico's en beslist op basis daarvan in welke mate hij of zij bereid is om deze te nemen om eventueel een hoger rendement te behalen. Academisch onderzoek⁹ toont aan dat vrouwen gemiddeld genomen meer risicoavers zijn dan mannen. Dit komt ook tot uiting in onze enquêtes bij beleggers, waar meer vrouwen dan mannen aangeven dat ze beleggen in producten die als minder riskant beschouwd worden, zoals obligaties of tak 23-verzekeringen, en minder in producten die als riskant beschouwd worden, zoals aandelen (zie grafiek 11 en 12).

Vrouwen zijn doorgaans meer risicoavers dan mannen

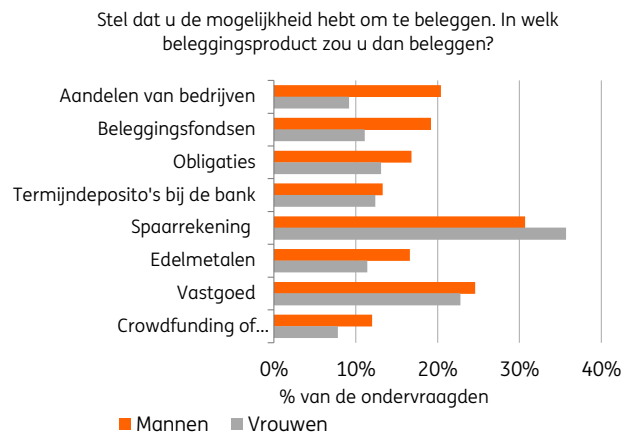
⁹ Zie bijvoorbeeld: Croson, R. and Gneezy, U., « Gender Difference in Preferences », Journal of Economic Literature 2009, 47 :2, 1-27.

Afb 11 Bij de beleggende Belgen, kiezen meer voor obligaties, terwijl mannen aandelen verkiezen.

Bron: ING-beleggersbarometer, januari 2019.

Afb 12 Minder vrouwen willen beleggen in aandelen of fondsen.

Bron: IIS (2016)

Vrouwen zijn pessimistischer over hun rendementskansen.

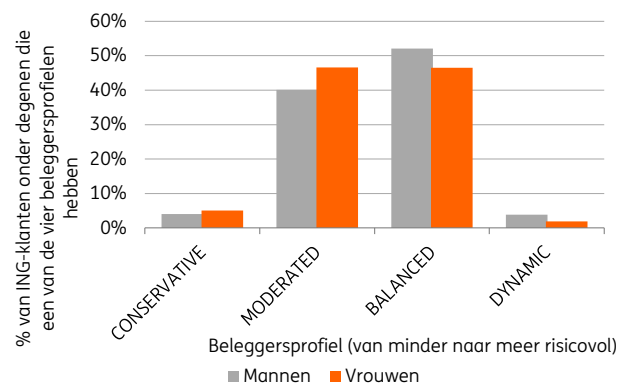
Academisch onderzoek¹⁰ toont ook aan dat vrouwen hun rendementskansen lager inschatten dan mannen. **Vrouwen zijn dus pessimistischer op het gebied van rendement.** Dit komt tot uiting in onze enquêtes, waarin vrouwen doorgaans meer oog hebben voor de risico's van de aangeboden beleggingen. 39% van de mannen gaan akkoord met de stelling 'mijn spaargeld beleggen is een van de beste manieren om een vermogen op te bouwen', terwijl dat bij de vrouwen slechts 28% is¹¹. Bijgevolg antwoorden vrouwen en mannen anders op de vraag wat hun beste langetermijnbelegging is (grafiek 13). Een voorbeeld uit de praktijk zijn de beleggersprofielen¹² die variëren tussen mannen en vrouwen: veel meer vrouwen hebben een defensief profiel, terwijl meer mannen een eerder dynamisch profiel hebben (zie grafiek 14).

Afb 13 Vrouwen verkiezen minder riskante beleggingen ...

Bron: IIS (2019)

Afb 14 ...en hebben een minder risicovol investeringsprofiel

Bron: ING gegevens

Deze grotere risicoaversie, in combinatie met een minder groot vertrouwen in hun financiële kennis, zou er kunnen voor zorgen dat vrouwen vaker denken dat ze financieel niets te winnen hebben bij het investeren of het beleggen van hun kapitaal in meer risicovolle producten.

¹⁰ Zie bijvoorbeeld: Fehr-Duda, Helga; de Gennaro, Manuele; Schubert, Renate (2004): "Gender, financial risk, and probability weights", Economics Working Paper Series, No. 04/31, ETH Zurich, CER-ETH - Center of Economic Research, Zurich

¹¹ Op basis van gegevens van de IIS 2019.

¹² Een beleggersprofiel bepaalt welk type belegger een persoon is. Hiermee wordt nagegaan wat de wensen zijn van de belegger op het gebied, rendementen en de risico's die hij daarbij bereid is te nemen. Het profiel wordt bepaald op basis van een vragenlijst die peilt naar de kennis en ervaring, beleggingsdoelstellingen, financiële situatie van de persoon en zijn risicobereidheid.

Negatieve gevolgen voor het pensioen

Vrouwen leven gemiddeld langer ...

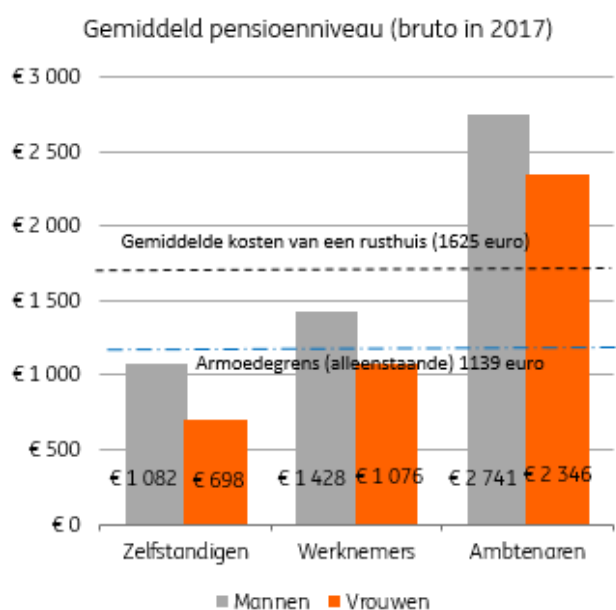
... en trekken dus langer een pensioen.

Het wettelijk pensioen van vrouwen is gemiddeld lager...

... en minder vrouwen kunnen rekenen op de tweede en derde pensioenpijler.

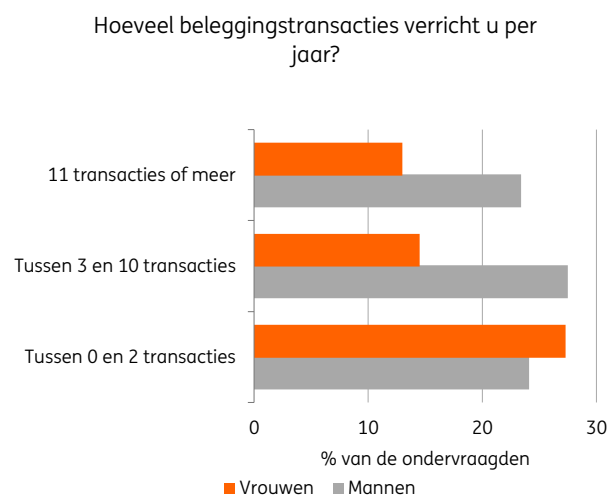
De verschillende visie omtrent beleggingen heeft grote gevolgen voor het pensioen. **Vrouwen leven gemiddeld langer**, zoals blijkt uit de hogere levensverwachting voor vrouwen (83,7 jaar) dan voor mannen (79 jaar) in België. Dit betekent dat hun **noden op het gebied van vermogensplanning vaak een langere horizon bestrijken**. Deze langere tijdshorizon maakt bovendien dat het pensioen langer duurt voor vrouwen dan voor mannen. Het probleem is dat de ongelijkheden op de arbeidsmarkt leiden tot een **lager gemiddeld wettelijk pensioen** voor vrouwen (zie grafiek 15). Minder vrouwen hebben overigens een werkgever die bijdraagt tot hun pensioen: slechts 31% van de vrouwen in België verklaart dat ze een vorm van aanvullend pensioen (tweede pijler) hebben, tegenover 43% voor mannen¹³. Vrouwen hebben doorgaans minder kans op een degelijk pensioen via de eerste en tweede pijler dan mannen. Sterker nog, ze sluiten ook minder (46%) pensioenspaarplannen (derde pijler) af dan mannen (59%)¹⁴. De maatschappij kan er dus baat bij hebben dat vrouwen meer nadenken over financiële beleggingen, om hun pensioen te financieren voor een betere levensstandaard na afloop van hun loopbaan.

Afb. 15 Een lager wettelijk pensioen voor vrouwen

Bron: jaarlijkse gegevens 2017 van de Rijksdienst voor Pensioenen (2015 in het geval van ambtenaren)

Afb. 16 Vrouwen verrichten minder transacties

Bron: ING-beleggersbarometer, januari 2019.

Vrouwen zijn wellicht goede beleggers

Bepaalde vrouwelijke eigenschappen maken dat ze goede beleggers zijn...

... ze informeren zich doorgaans meer.

Academische studies tonen doorgaans aan dat bepaalde vrouwelijke eigenschappen hen tot goede beleggers maken¹⁵. Vrouwen vergaren meer informatie vooraleer ze beleggen in een bepaald product. Dit houdt in dat **wanneer ze beslissen om te beleggen, ze doorgaans beter geïnformeerd zijn en zich meer bewust zijn van de risico's. Dit maakt dat ze dus doordachtere beslissingen nemen**. Bovendien blijkt dat het uitbreiden van hun financiële kennis een van de elementen is waardoor vrouwen meer zouden gaan beleggen¹⁶. Om de kloof tussen beide geslachten op het vlak van beleggen te dichten,

¹³ Gegevens IIS 2019

¹⁴ Gegevens IIS 2019

¹⁵ Lu, Wei and Swan, Peter Lawrence and Westerholm, P. Joakim, The Gender Face-Off: Do Females Come Out on Top in Terms of Trading Performance? (September 4, 2016). 29th Australasian Finance and Banking Conference 2016.

¹⁶ Almenberg, J. and Dreber, A., Gender, Stock Market Participation and Financial Literacy, SSE/EFI Working Paper Series in Economics and Finance, No 737, juni 2012.

Vrouwen bekijken de zaak vaak op langere termijn en vermijden zo dat ze te veel impulsieve transacties verrichten.

Vrouwen hebben minder vaak last van een overdreven zelfvertrouwen.

zullen vrouwen hun financiële kennis moeten uitbreiden of meer financiële informatie specifiek gericht op vrouwen. Een andere mogelijkheid is meer informatie verspreiden over deze 'gender gap' om een zekere bewustwording mogelijk te maken. Dit zou vrouwen ertoe kunnen aanzetten om te debatteren en na te denken over dit probleem. Een mogelijk gevolg is dat vrouwen meer in hun beleggingscapaciteiten zullen gaan geloven en dat zou waarschijnlijk leiden tot een groter aantal vrouwen die beleggen.

Academisch onderzoek toont bovendien aan dat **vrouwen vaker oog hebben voor de lange termijn**¹⁷, waardoor ze minder impulsieve transacties doen. Dit fenomeen wordt inderdaad bevestigd bij de Belgische beleggers, aangezien vrouwen doorgaans minder transacties uitvoeren dan mannen over dezelfde periode (grafiek 16). Dit kan uiteindelijk meer winst opleveren en de transactiekosten doen dalen.

Ten slotte hebben **vrouwen minder vaak last van een overdreven zelfvertrouwen dan mannen**, met name als het gaat om relatief ingewikkelde fenomenen, zoals bijvoorbeeld het financieewezen, of in een omgeving met ambigue en indirecte reacties zoals de beurs. Dat kan tot betere beleggingsbeslissingen leiden. Onderzoek toont trouwens aan dat wie te veel vertrouwen heeft, vaak meer transacties verricht en zo een lager verwacht rendement realiseert na verloop van tijd.¹⁸

Conclusie: mannen en vrouwen zijn duidelijk niet gelijk op vlak van beleggen en dit om verschillende redenen. Laat ons hopen dat door een grotere bewustwording van deze verschillen, de vooroordelen en andere stereotypes geleidelijk aan zullen verdwijnen. Het doel is om de kloof stukje bij beetje te overbruggen zodat zowel vrouwen als mannen betere financiële beslissingen kunnen nemen.

¹⁷ Brad M. Barber, Terrance Odean; Boys will be Boys: Gender, Overconfidence, and Common Stock Investment, The Quarterly Journal of Economics, Volume 116, Issue 1, 1 February 2001, pagina 261-292

¹⁸ Brad M. Barber, Terrance Odean; Boys will be Boys: Gender, Overconfidence, and Common Stock Investment, The Quarterly Journal of Economics, Volume 116, Issue 1, 1 February 2001, pagina 261-292

Disclaimer

Deze publicatie, opgesteld door de afdeling Economische en Financiële Analyse van ING België N.V. ('ING') is uitsluitend bedoeld ter informatie en houdt geen rekening met de beleggingsdoelstellingen, financiële situatie of middelen van een bepaalde gebruiker. De informatie in deze publicatie is geen aanbeveling om te beleggen en is geen juridisch, fiscaal of beleggingsadvies noch een aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen of te verkopen. Alle redelijke maatregelen werden genomen om ervoor te zorgen dat deze publicatie niet onwaar of misleidend is, maar ING kan niet garanderen dat de informatie volledig is of de informatie meegedeeld door derden correct is. ING is niet aansprakelijk voor directe, indirecte of gevolgschade die voortvloeit uit het gebruik van deze publicatie, behoudens grove fout van ING. Tenzij anders vermeld, zijn eventuele opinies, voorspellingen of schattingen uitsluitend toe te rekenen aan de auteur(s), zoals deze gelden op de publicatiedatum. Bovendien kunnen deze zonder voorafgaande kennisgeving worden gewijzigd.

Mogelijk is de verspreiding van deze publicatie onderworpen aan wettelijke of reglementaire beperkingen in verschillende rechtsgebieden en wie die deze publicatie in handen krijgt, dient zich te informeren over, en zich te houden aan, deze beperkingen.

Op dit rapport zijn auteurs- en databankrechten van toepassing en dit rapport mag niet gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd worden voor welke doeleinden dan ook zonder de voorafgaandelijke, uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van ING. Alle rechten voorbehouden. Aan de publicerende juridische entiteit, ING België N.V is vergunning verleend door de Nationale Bank van België en zij staat onder toezicht van de Europese Centrale Bank (ECB), de Nationale Bank van België (NBB) en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA). ING België N.V. is opgericht in België (ondernemingsnummer 0403.200.393 te Brussel).

Voor Amerikaanse beleggers: wie dit rapport wenst te bespreken of transacties wenst uit te voeren met de effecten die hierin besproken werden, dient contact op te nemen met ING Financial Markets LLC, dat lid is van de NYSE, FINRA en SIPC en onderdeel is van ING, en dat de verantwoordelijkheid draagt voor de verspreiding van dit rapport in de Verenigde Staten conform de toepasselijke voorschriften.

Verantwoordelijke uitgever: Peter Vanden Houte, Marnixlaan 24, 1000 Brussel, België.